

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 71

(2007–2008)

Om samtykke til at Norge deltar i den 15. kapitalpåfylling i Det internasjonale utviklingsfondet (IDA)

*Tilråding fra Utenriksdepartementet av 20. juni 2008,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Innledning

I denne proposisjonen ber Regjeringen om Stortingets samtykke til deltakelse i den 15. påfyllingen av Det internasjonale utviklingsfondet (*International Development Association - IDA*). IDA er Verdensbankens utviklingsfond for de fattigste landene, som ut i fra sin økonomiske situasjon ikke kan ta opp lån på vanlige vilkår i Verdensbanken. Fondet gir lån på «myke» vilkår og gavemidler til utviklingsfremmende og fattigdomsreducerende tiltak, og er en av de viktigste enkeltkanaler for bistand til de fattigste utviklingslandene. Nye ressurser tilføres hovedsakelig fra giverland som resultat av påfyllingsforhandlinger og gjennom tilbakebetalinger på tidligere lån. Påfyllingsforhandlingene avholdes vanligvis hvert tredje år. Den forrige påfyllingen av fondet (IDA 14) ble gjort i 2005 for perioden 1. juli 2005 – 30. juni 2008. Fondets utlånspolitikk, påfyllingens nivå og byrdefordelingen mellom giverlandene utgjør sentrale temaer i forhandlingene.

Siden IDA 9 har det vært praksis å fastsette bidragene til kapitalpåfyllingen i *Special Drawing Rights* (SDR¹). IDA 15 påfyllingen gjelder for perioden 1. juli 2008 – 30. juni 2011 og utgjør totalt SDR 27,3 mrd. (rundt 245 milliarder kroner). Av dette er giverlandenes bidrag SDR 16,5 milliarder (rundt 148 milliarder kroner). Alt i alt tilsvarer dette en økning på rundt 25 pst. sammenliknet med IDA 14 og regnet i USD ligger økningen på 30 pst.

Omfordeling i andeler mellom de ulike giverland som startet i forbindelse med IDA 14 påfyllingen, fortsatte også under IDA 15. USA er ikke lenger den største giver til fondet, men har nå blitt forbigått av Storbritannia, samtidig som det er seks nye givere (Kina, Egypt, Kypros, Latvia, Litauen og Estland) til fondet. Bidragene fra de ulike land fremgår av vedlegg 1.

Norge ga tilsagn om å øke sitt nominelle bidrag med 7 pst. fra 2 184 070 000 kroner til 2 337 000 000 kroner. Norges relative andel blir imidlertid redusert fra 1,68 pst til 1,46 pst. Tilskudd til IDA går over kap. 171 (Multilaterale finansinstitusjoner), post 70 (Verdensbanken).

Forhandlingene for IDA 15 er også benyttet som forhandlinger om finansiering av tapte tilbakebetalinger som følge av at IDA gir omfattende gjeldslette under gjeldsletteinitiativet for de fattigste landene (*Heavily Indebted Poor Countries Initiative - HIPC*) og det multilaterale gjeldsletteinitiativet (*Multilateral Debt Relief Initiative - MDRI*) i IDA 15 perioden. Det ble oppnådd enighet om å

¹ SDR er Det internasjonale valutafondets (International Monetary Fund) og enkelte andre finansinstitusjoners valutaenhet, hvis verdi er basert på en rekke internasjonale valutaer, og som fungerer som global reservevaluta. Omregningskursen til nasjonal valuta fastsettes under forhandlingene. For IDA 15 er omregningskursen til nasjonal valuta fastsatt til å være den gjennomsnittlige vekslingskursen for perioden fra 1. april til 30. september 2007. For Norges del innebærer dette en kurs hvor 1 SDR tilsvarer NOK 8,99285.

benytte byrdefordelingen under IDA 14 påfyllingen. Norges bidrag til dekning av IDAs HIPC-kostnader under IDA 15 beløper seg til NOK 184 440 000 over tre år. Beløpet kommer i tillegg til det regulære norske giverbidraget og vil dekkes over kap. 172 (Gjeldslette og gjeldsrelaterede tiltak), post 70 (Gjeldssletting, betalingsbalansestøtte og kapasitetsbygging). Norske bidrag til sletting av misligholdt gjeld (restanseklareringsoperasjoner) på totalt 137 050 000 kroner for den samme perioden vil også dekkes over kap. 172 (Gjeldslette og gjeldsrelaterede tiltak), post 70 (Gjeldssletting, betalingsbalansestøtte og kapasitetsbygging).

En del av de fremtidige tilbakebetalinger til IDA faller bort som konsekvens av det multilaterale gjeldsletteinitiativet (MDRI). De fleste givene, Norge inkludert, har gitt en garanti for å dekke vår del av disse kostandene som gjelder til 30. juni 2016 (ref. St. prp. nr. 79, 2005-2006 om Norges deltakelse i MDRI). Siden IDA 15 midler vil bli utbetalt over perioden 2008-2020 er det ønskelig at denne garantien forlenges til 30. juni 2020.

Forhandlingene skjedde i en urolig periode i Verdensbanken i og med at president Wolfowitz måtte trekke seg midtveis under forhandlingene, samtidig som tilliten innad i, og eksternt til, Verdensbanken var lav. President Zoellick klarte på svært kort tid å gjenopprette tilliten i systemet og fra givere. Han lanserte senere på året sine seks strategiske visjoner for Verdensbanken som for en stor del sammenfaller med de temaene som ble tatt opp under IDA 15.

2 Bakgrunn

Stortinget sluttet seg i mai 1960 til at Norge ble medlem i IDA. Sammen med den «opprinnelige» Verdensbanken (*International Bank for Reconstruction and Development - IBRD*), Det internasjonale finansieringsinstituttet (*International Finance Corporation - IFC*) og Det multilaterale garantiinstituttet (*Multilateral Investment Guarantee Agency - MIGA*) utgjør IDA det som omtales som Verdensbankgruppen.

IDA er en av de største enkelttytere av finansiell bistand til de fattigste utviklingslandene. Bidrag til IDA er i de fleste OECD-landene den desidert største multilaterale tilskuddsposten. IDA og FNs utviklingsprogram (UNDP) har vært de største mottakerne av norsk bistand gjennom multilaterale bistandsorganisasjoner de senere år.

Den opprinnelige kapitalen i IDA utgjorde om lag SDR 1 milliard. Fondet er tilført ytterligere

omlag SDR 123 milliarder gjennom 14 kapitalpåfyllinger før denne siste. Hovedoppgaven til IDA er å gi lån til utviklingsformål i de fattigste landene på gunstige vilkår. Lån i IDA er rentefrie (med et mindre administrasjonsgebyr), har avdragsfritak de 10 første årene og har opp til 40 års tilbakebetalingstid. Lån fra IDA utbetales vanligvis over flere år, avhengig av hvilken type prosjekt eller program det lånes til. Fra og med IDA 14 yter IDA også finansiering på gavevilkår.

Grunnlaget for IDAs bistand er de finansielle bidragene som en rekke giverland stiller til disposisjon gjennom jevnlig påfyllinger av fondet. Samtlige bidrag til IDA er ubundne gavemidler. I tillegg kommer tilbakebetalinger fra låntakerne i IDA og overføringer fra Verdensbankens overskudd, som til sammen utgjør en betydelig andel av kapitalpåfyllingene. Bistand fra IDA går til de fattigste utviklingslandene med hovedvekt på Afrika sør for Sahara. For tiden kan land med et bruttonasjonalprodukt per innbygger på USD 1065 eller mindre få midler fra IDA. Dessuten kan enkelte mindre øystater med spesielt sårbar økonomi og manglende kredittverdighet få midler fra IDA, selv om bruttonasjonalprodukt per innbygger er over denne grensen.

Siden 1960 har det funnet sted en gradvis økning i Norges andel i kapitalpåfyllingene til IDA, først fra 0,89 pst. i de første kapitalpåfyllingene til 1,42 pst. i IDA 9 til og til 1,68 pst. for IDA 14. For første gang på flere år ble den norske andelen redusert i IDA 15 til 1,46 pst. Økningen har de senere år vært begrunnet med at Norges utenriksøkonomiske stilling har blitt drastisk forbedret i løpet av 90-tallet og at IDAs utlånspolitikk de siste 10-15 årene har utviklet seg og i økende grad er blitt overensstemmende med norsk utviklingspolitikk. IDA har en tydelig fattigdomsprofil og Verdensbanken ligger i forkant med hensyn til analytisk arbeid og faglig bistand. Begrunnelsen for reduksjonen i vår andel i IDA 15 vil bli omtalt i kap. 3.

Verdensbanken har lenge hatt fattigdomsreduksjon som sin overordnede målsetting og legger FNs tusenårsmaal til grunn for sin virksomhet. Det legges sterk vekt på at bistanden skal ytes i tråd med mottakerlandenes egne utviklingsstrategier og i styrket partnerskap med andre institusjoner og bilaterale givere. I tråd med dette er Verdensbanken aktivt med i det forsterkede internasjonale arbeidet for økt bistandseffektivitet gjennom bl.a. harmonisering og koordinering innenfor giver-samfunnet.

Reform av offentlig administrasjon/godt styre-sett, infrastruktur, utdanning og helse er de formål

som mottar mest bistand fra IDA. Verdensbankgruppen er i dag den største bidragsyteren til grunnutdanning, og blant de største til primærhelse og kampen mot hiv og aids i utviklingslandene. Det er over flere år lagt stor vekt på å integrere miljø- og likestillingsspørsmål sterkere i IDAs virksomhet. IDA er en sentral aktør i de to store gjeldsletteinitiativene HIPC og MDRI som gir gjeldslette til 33 land. Ytterligere 8 land omfattes av initiativet og vil få sin gjeld behandlet når de kvalifiserer for det under initiativene.

IDA og Verdensbanken har felles administrasjon og stab. Institusjonene har i praksis felles styre, selv om IDA formelt har eget styre siden medlemskapet i de to institusjonene er noe forskjellig. Fordelingen av stemmer i de to institusjonenes styre er ulik, ettersom medlemslandene har ulik andel av kapitalgrunnlaget i institusjonene. Dette har imidlertid liten praktisk betydning siden alle beslutninger søkes fattet ved konsensus etter forhandlinger. De nordiske og baltiske land har felles styrerepresentasjon i IDA og Verdensbanken. I forhandlingene om kapitalpåfyllingene i IDA deltar imidlertid landene hver for seg, og de baltiske land kom for første gang med under IDA 15. De nordiske land deltar aktivt i utformingen av retningslinjene for IDAs virksomhet. Gjennomføringen følges så opp i det løpende styrearbeidet gjennom det felles nordisk-baltiske valggruppekontoret. Vervet som leder av valggruppekontoret og landenes felles styrerepresentant innehas av Norge i perioden 2006-2009.

3 Forhandlingene om IDA 15

Forhandlingene om den 15. kapitalpåfyllingen av IDA for perioden 1. juli 2008 til 30. juni 2011 ble formelt innledet 5. mars 2007 og ble etter fem forhandlingsmøter avsluttet 14. desember 2007. I forhandlingene deltok representanter fra 45 giveland. Som under IDA 14 deltok også enkelte representanter for mottakerlandene i forhandlingene. Dette bidro positivt til diskusjonene ved at forhandlingstemaene også ble belyst direkte fra mottakerlandenes perspektiv.

Det var enighet om at IDA-forhandlingene må bli mer selektive og fokuserte. Dette innebærer at man ikke bør bruke unødig tid og ressurser på spørsmål det allerede er bred enighet om (f.eks. landeierskap, godt styresett, utdanning, likestilling og at økonomisk vekst og fattigdomsreduksjon er gjensidig styrkende elementer), at detaljene i IDAs virke bør være en sak for styret og at forhandlin-

gene og sluttrapporten derfor bør fokusere på et begrenset antall viktige nye temaer. De operasjonelle føringene fastlegges gradvis gjennom forhandlingsmøtene og nedfelles i en rapport som oppsummerer forhandlingsresultatet.

Det var enighet om at man i IDA 15 forhandlingene skulle fokusere spesielt på følgende utvalgte temaer som utgjør særlige utfordringer for IDAs bidrag til å oppnå FNs tusenårsmål:

- IDAs rolle og relevans i det internasjonale utviklingssamarbeidet i lys av en stadig mer kompleks bistandsarkitektur og flere nye aktører.
- Globale utfordringer som klima og smittsomme sykdommer.
- Til tross for omfattende gjeldslettetiltak de senere årene, er det tendenser til nye og til dels store lånopptak. Ansvarlig långivning og en god gjeldshåndtering er viktig for å hindre en ny gjeldskrise.
- IDAs rolle og effektivitet i utviklingssamarbeidet på landnivå og utfordringer i forhold til å oppnå resultater. Sentralt her er systemet for fordelingen av IDAs ressurser basert på landenes reforminnsats og måloppnåelse, måling av resultater og behovet for at alle givere inkl. IDA tilpasser seg mottakerlandenes egne utviklingsstrategier og harmoniserer sin virksomhet.
- IDAs rolle i sårbare stater, det vil si stater som er i konflikt eller som nylig har kommet ut av konflikt, og land der grunnleggende institusjoner og markeder av andre grunner ikke eksisterer eller fungerer.

Med utgangspunkt i behovet for ekstern finansiering av FNs tusenårsmål og IDAs klare fattigdomsorientering med fokus på Afrika, og økt innsats i sårbare stater, ble det fra Verdensbankens side lagt opp til et påfyllingsnivå som ville sikre at IDAs andel av total bistand ble opprettholdt, gitt de bistandsøkninger som giversamfunnet har forpliktet seg til etter den FN-ledete konferansen om finansiering for utvikling i Mexico i 2002. Samtidig hadde givene i 2005 i forbindelse med det multilaterale gjeldsletteinitiativet MDRI forpliktet seg til å opprettholde realnivået på IDA, gitt det tap som Verdensbanken påføres gjennom at fremtidige tilbakebetalinger faller bort.

Verdensbanken tok på dette grunnlaget til orde for en økning i påfyllingen på 25 pst. sammenlignet med IDA 14. Dette fikk aksept av givene fordi man innså at man måtte mobilisere giverbidrag til å dekke IDAs gjeldslettekostnader under HIPC- og MDRI-initiativene. Helt siden HIPC-initiativet ble iverksatt i 1996 og MDRI i 2005 har det vært en for-

utsetning at gjeldsletten skal komme i tillegg til annen bistand og i tillegg til regulære bidrag til IDA. Fra norsk side påpekte man derfor at dekning av IDAs HIPC- og MDRI-kostnader ikke burde inkluderes når man beregnet IDAs andel av total bistand. Selv om det var generell oppslutning om at IDAs andel av total bistand burde opprettholdes, viste forhandlingene at det var ulik vilje og evne til å bidra til at dette målet lot seg oppfylle.

Norge tok også opp andre tema under forhandlingene. Dette gjaldt ikke minst spørsmålet om i hvilken grad banken etterlever sine egne prinsipper for kondisjonalitet, integrering av likestillingshensyn og hvordan Verdensbanken kan bidra bedre til giverkoordinering på landnivå og styrking av samarbeidet med FN.

Et annet spørsmål som ble diskutert, var regional integrasjon og økt innsats i forhold til regionale programmer, ikke minst i Afrika.

Under IDA 13 forhandlingene ble større åpenhet rundt forhandlingsprosessen initiert. Dette ga mulighet for innspill fra det sivile samfunn. Denne åpenheten fortsatte under IDA 15 forhandlingene. Utkast til det endelige forhandlingsresultatet ble lagt ut på Internett, med adgang for alle interesserte til å komme med innspill og kommentarer før sluttforhandlingene. Forhandlingene var preget av at de foregikk i en periode hvor spørsmålet om hvordan FNs tusenårsmål skal kunne nås, ikke minst i Afrika, sto høyt på den internasjonale dagsorden. Det ble i den sammenheng fokusert både på utviklingspolitiske prioriteringer for IDA og på det store behovet for finansiell bistand - herunder fra IDA - i bestrebelsene på å nå tusenårsmålene.

4 Sluttresultatet av forhandlingene

Forhandlingene ga som resultat en samlet påfylling på om lag SDR 27,3 milliarder (245 milliarder kroner). Av dette utgjorde giverlandenes bidrag rundt SDR 16,5 milliarder (148 milliarder kroner), mens det overskytende dekkes gjennom tilbakebetalinger av gamle lån og overføringer fra Verdensbankens ordinære drift og privatsektordelen IFCs overskudd. En mindre del av påfyllingen skal kompensere for deler av IDAs gavebistand under IDA 15 og dekke IDAs gjeldslettekostnader i IDA 15 perioden. Samlet sett innebærer dette at IDAs bistandskapasitet økes med om lag 25 pst.

Selv om en økning i påfyllingen på 25 pst. i seg selv er betydelig, var det samtidig flere store giverland som ikke opprettholdt sin andel. USA gikk ned fra 20 pst. i IDA 13 og er nå nede på 11 pst.

Japan gikk fra 12 pst. i IDA 14 og er nå på 9 pst. Andre store givere som Tyskland og Frankrike reduserte også sine andeler noe. Også Danmark og Sveits, sammen med Norge, reduserte sine andeler.

På den annen side økte en rekke land sine andeler. Det er verdt å nevne Storbritannia som økte fra 12 til 14 pst. i forhold til IDA 14, men også Australia, Canada, Nederland, Finland og Spania økte sine andeler. Bidragene fra de enkelte land går frem av den vedlagte tabellen (Vedlegg 1). Det er positivt at Kina, Estland, Latvia, Litauen, Egypt og Kypros kom med som givere for første gang.

Reduksjonen i den norske andelen var begrunnet i at en fra norsk side fortsatt ikke var helt fornøyd med de fremskrittene Verdensbanken har gjort for å etterleve sine prinsipper om kondisjonalitet. Selv om det har vært en viss framgang, har den vært noe ujevn, og derfor ikke helt tilfredsstillende sett fra norsk side.

I likhet med de siste påfyllingene, skal IDAs bistand baseres på overordnede prioriteringer som fattigdomsreduksjon, god økonomisk politikk og bærekraftig utvikling. Det var bred enighet om at det overordnede eksisterende rammeverket for IDAs bistand, som er blitt gradvis utviklet gjennom en rekke påfyllingsforhandlinger og løpende diskusjoner i Verdensbankens styre, fortsatt skal utgjøre grunnlaget for IDAs virksomhet. Dette rammeverket kjennetegnes av en helhetlig tilnærming til fattigdomsreduksjon med to hovedsøyler. Den ene fokuserer på utvikling av menneskelige ressurser innenfor sektorer som helse og utdanning, mens den andre vektlegger fremme av bærekraftig økonomisk vekst. I tillegg skal IDA arbeide med sentrale tverrgående tema som godt styresett, likestilling mellom kjønn og miljøhensyn med særlig vekt på klima, samt at bistanden skal baseres på mottakerlandenes egne fattigdomsstrategier (*Poverty Reduction Strategy Papers - PRSP*) og at det skal samarbeides nært med andre givere. Prinsippet om at IDAs bistand skal forankres i de fattige landenes egne fattigdomsrettede utviklingsstrategier vil bli ytterligere styrket under IDA 15 perioden.

Det var enighet om at utviklingen i Afrika fremdeles er en utfordring i lys av at mange land i regionen fortsatt har store problemer knyttet til dårlig styresett, væpnede konflikter, samt hiv og aids-epidemien. Dette til tross for den økonomiske vekst mange land i Afrika opplever i dag. For mange av landene vil det ikke være mulig å nå de fleste av Tusenårsmålene. Målet fra tidligere påfyllinger om at rundt halvparten av IDAs finansielle bistand skal gå til Afrika ble på dette grunnlag videreført.

Det ble vedtatt under IDA 12 forhandlingene at låntakerlandenes reforminnsats og resultatoppnåelse i stor grad vil være bestemmende for fordelingen av IDAs finansiering mellom land. Det var enighet om å ytterligere styrke dette systemet under IDA 15 forhandlingene, samtidig som det ble gjort noen mindre tekniske endringer for å forenkle systemet som etter hvert er blitt komplisert. Dette skal bidra til å sikre at knappe IDA-ressurser blir brukt på en måte som har størst mulig utviklingseffekt. Dette er et prinsipp som støttes av Norge.

Fordelingen av IDAs bistand på lån og gavemidler til det enkelte land vil i all hovedsak bestemmes på grunnlag av landets gjeldssituasjon. Utgangspunktet vil være Verdensbankens og IMF's nye tilnærming til hvordan man skal bistå land med vedvarende gjeldsproblemer (Debt Sustainability Framework) som ble fremforhandlet under IDA 14 forhandlingene. To hovedpunkter i denne tilnærmingen er at man i større grad må skreddersy bistanden til situasjonen i det enkelte land og at bistanden må gis på vilkår som ikke fører til en for stor gjeldsbyrde. Landene med de største gjeldsproblemene - de fleste i Afrika - vil få all støtte fra IDA i form av gavemidler, mens de med en mindre kritisk gjeldssituasjon vil fortsette å kunne motta lån på myke vilkår. En slik tilnærming er i tråd med norsk utviklings- og gjeldslettepolitikk.

For å basere tildelingen av gavemidler på mest mulig relevant informasjon, er forslaget om regelmessige oppdateringer av et lands gjeldsindikatorer svært viktig. Dette vil bli et hovedtema ved midtveigjennomgangen for IDA 15 høsten 2009. Totalt vil i underkant av 30 pst. av bistanden i IDA 15 perioden gå ut i form av gavemidler, mens andelen under IDA 14 var på 20 pst.

Et rammeverk for måling av resultater av bistand ble introdusert i IDA 13 og ytterligere utbygget i de to påfølgende forhandlingene. Dette var opprinnelig et nokså enkelt konsept med et lite antall indikatorer som særlig relaterer seg til utdanning, helse og utvikling av privat sektor. Det var bred enighet om å styrke systemet for resultatmåling i IDA 14 på grunnlag av et sett med 14 indikatorer og at systemet må justeres ved behov underveis. Blant annet vil en i IDA 15 utvikle indikatorene på privat sektor og også se på mer kvalitative aspekter ved visse indikatorer. Mange la vekt på at IDA må intensivere støtten til nasjonal kapasitetsbygging på dette feltet, særlig med hensyn til statistikk, for å gjøre mottakerlandene selv i bedre stand til å måle resultater. Indikatorene må være sentrale i forhold til FN's tusenårsmål.

Resultatet av IDA 15 var på mange måter en konsolidering og styrking av tidligere omfattende endringer av systemet for å tildele ressurser, systemet for å fordele bistand på lån og gaver, og resultatrammeverket.

IDA 15 fokuserte mer enn tidligere på rollen til IDA i utviklingssamarbeidet og i forhold til nye globale utfordringer. Det var enighet om at IDA, med dens fokus på landnivå, kunne bidra til å spille en konstruktiv plattform for annen type bistand på landnivå. Dette fordi banken er en av de viktigste finansielle bidragsyttere på landnivå og fordi dens virksomhet så sterkt er knyttet til nasjonale utviklingsstrategier. Den har også en mulighet til å kople de nye globale aktører f.eks. på helsesiden til mottakernes egne prioriteringer. Likeledes har IDA spesielt en viktig rolle i forhold til klimaendringer ikke minst i forhold til å få tilpasning til klimaendringer integrert i landenes egne strategier, samt å bidra til at flere får tilgang til ren energi.

Verdensbanken har endret seg betydelig de siste 10-15 årene, bort fra ensidig fokus på økonomisk vekst og større vekt på menneskelige ressurser og bærekraftig utvikling. At man under IDA 15 forhandlingene igjen har gitt aspekter som vekst og næringslivsutvikling mer oppmerksomhet endrer ikke denne generelle vurderingen, men må ses på som en naturlig utvikling i og med at Verdensbanken i den første fasen i støtten til utarbeidelse av nasjonale utviklingsstrategier har konsentrert seg betydelig om spørsmål knyttet til sosial utvikling, helse og utdanning. Forhandlingsresultatet reflekterer en økt vekt på økonomisk vekst, ikke som et mål i seg selv, men som middel til å oppnå effektiv og omfattende fattigdomsreduksjon. Likeledes erkjennes det at fattigdomsreduksjon i seg selv bidrar til økonomisk vekst. Det er også utviklingslandene selv som i stor grad etter spør fokus på vekst, infrastruktur og privat sektor. I den forbindelse fremheves IDAs fornyede fokus på bistand til å styrke infrastrukturen i mottakerlandene. Andre sentrale elementer vil være økt fokus på vurdering av investeringsklima, støtte til utvikling av privat sektor, ikke minst lokale små og mellomstore bedrifter, og formalisering av eienomsrettigheter. Videre vil Verdensbanken styrke sitt samarbeid med andre aktører på disse feltene.

Resultatet av IDA 15 forhandlingene kan anses som en ytterligere justering i retning av en mer balansert tilnærming til forholdet mellom vekst og sosial utvikling. Utgangspunktet er at begge dimensjoner representerer helt sentrale og gjensidig styrkende elementer i enhver strategi for fattigdomsreduksjon som baserer seg på landspesifikke vurderinger og nasjonale prioriteringer. Det vil

være viktig å påse at IDA også i praksis ivaretar denne balansen og fortsetter sin betydelige støtte til helse og utdanning.

Flere land, herunder Norge ga under forhandlingene uttrykk for at likestillingsperspektivet ikke var gitt tilstrekkelig vekt i Verdensbankens tilnærming til vekst. Det ble fra norsk side fremhevet at kvinners bidrag til økonomiske vekst er nødvendig for fattigdomsreduksjon, og at likestillingshensyn må integreres bedre i bankens aktiviteter. Dette er også reflektert i sluttrapporten.

Det er positivt at Verdensbanken klarere enn tidligere knytter en forbindelse mellom politisk stabilitet, demokratisering og fattigdomsreducerende vekst. Dette kan ses på som nok et skritt i prosessen med gradvis å integrere styresett og antikorrupsjon bedre i Verdensbankens virke. Fra norsk side har man satt dette høyt på dagsordenen. Gitt den fortsatt betydelige motstand mot dette, særlig blant utviklingslandene selv, synes det formålstjenlig at disse aspektene behandles på en måte som knytter dem til økonomisk og sosial utvikling, og således direkte til Verdensbankens mandat.

Enigheten om IDA 15s økte innsats i sårbare stater må også sees i denne sammenheng i tillegg til at 1/3 av verdens ekstremt fattige holder til i disse landene. Dette er land som normalt vil få en lav tildeling av IDAs midler grunnet en fordelingsmekanisme som premierer resultatoppnåelse og godt styresett, områder der for eksempel post-konflikt land nesten alltid vil komme dårlig ut. Det ble under forhandlingene enighet om å justere visse aspekter ved tilleggsfinansiering til post-konflikt land og land på vei ut av konflikt. Viktigheten av samarbeidet med FN i denne type land ble også understreket, og det gis en eksplisitt anerkjennelse av FNs ledende rolle for å konsolidere fred og stabilitet. Også regionale prosjekter ble sett på som viktig og fikk en tilleggsfinansiering.

Samtidig ble man enig om et rammeverk for sletting av misligholdt gjeld til de internasjonale finansinstitusjonene. For å starte ordinær gjeldsletting under HIPC-initiativet er det en forutsetning å ikke ha misligholdt gjeld til de internasjonale finansinstitusjonene. De siste årene har det vært eksempler på land som ellers har oppfylt alle krav til slik sletting under initiativet. På grunn av utestående misligholdt gjeld har de derimot ikke kunnet starte den ordinære slettingen. I tillegg til ordinære bidrag til HIPC-initiativet, ble man under IDA 15 forhandlingene derfor også enig om bidrag til sletting av misligholdt gjeld og et rammeverk for dette.

Sluttresultatet av forhandlingene reflekterer hvor viktig det er at giversamfunnet gjennom IDA tilpasser seg og bidrar til å styrke mottakerlandenes egne utviklingsstrategier, samt at giverne vektlegger bistandseffektivitet og koordinering. Det var allmenn enighet om at dette arbeidet måtte intensiveres og at økt desentralisering kunne være et virkemiddel for å bidra til bistandseffektivitet og tilpassning til mottakerlandenes systemer. Det ble spesielt vektlagt at flere analyser må utføres i fellesskap med andre aktører og at man må redusere dupliserende strukturer for prosjektgjennomføring. I den forbindelse ble det vektlagt behovet for å styrke det arbeidet som bla. Norge i sin tid initierte på å analysere de sosiale og økonomiske konsekvenser av politikk-endringer på landnivå. For å understreke dette valgte en fra norsk side å øremerke en del av den budsjetterte økningen til IDA 15 til å styrke bankens arbeid med slike konsekvensanalyser. Verdensbankens økte vektlegging av denne type analyser gjenspeiler at institusjonen i dag har en mye større åpenhet enn tidligere i forhold til alternative politikkvalg og at man innser at nødvendige reformer må tilpasses forholdene i det enkelte land. Gjennomgangen av Verdensbankens lånebetingelser (kondisjonalitet) bidro til å sette enda større fokus på spørsmål knyttet til nasjonalt eierskap og giverharmonisering. Selv om det er gjort framskritt her, mener en fra norsk side at det fortsatt er viktig å holde presset oppe i forhold til at banken etterlever sine prinsipper.

I tiden framover vil det også være viktig å sette fokus på nært samarbeid med FN, basert på den enkelte institusjons kompetanse og mandat, snarere enn oppdeling og monopolisering av ansvar. Ikke minst i konfliktberørte land vil slikt samarbeid være påkrevd. Videre må man arbeide for ytterligere forbedring i samarbeidet mellom Verdensbanken og Det internasjonale pengefondet (IMF).

En betydelig del av påfyllingen kommer fra bankgruppen selv og fra givernes kompensasjon for de fremtidige tilbakebetalingene som faller bort som konsekvens av det multilaterale gjeldsletteinitiativet (MDRI), vedtatt i 2005. De fleste giverne, Norge inkludert, har gitt en garanti for kompensasjon som gjelder til 2016 (ref. St. prp. nr. 79, 2005-2006 om Norges deltakelse i MDRI). Det er ønskelig at denne garantien forlenges til 2020, da det ellers vil redusere bankens såkalte «Commitment authority» – det beløp banken har anledning til å forplikte til nye utlån i fattige land.

5 Norges bidrag til påfyllingen

I forhandlingsresultatet legges det til grunn at det norske regulære bidraget til IDA 15 er på

2 337 000 000 kroner, fordelt over tre år. Tilskudd til IDA går over kap. 171 (Multilaterale finansinstitusjoner), post 70 (Verdensbanken), og hjemlet i romertallsvedtak 12 under Utenriksdepartementet i saldert budsjett for 2008.

I tillegg kommer Norges bidrag til dekning av IDAs gjeldslettekostnader under HIPC i IDA 15-perioden som beløper seg til 184 440 000 kroner over tre år og innbetales separat fra de regulære bidragene, samt bidrag for å klarere gjeldsrestanser som beløper seg til 137 050 000 kroner. Bidragene til HIPC og restanseklaringsoperasjoner dekkes over kap. 172 (Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak), post 70 (Gjeldslette, betalingsbalansestøtte og kapasitetsbygging).

Foruten samtykke til den budsjettmessig bevilgning bes det om samtykke til å utvide den perioden Norge garanterer kompensasjon til IDA for tapte tilbakebetalinger – som følge av MDRI – fra 2016 til 2020. Dette vil bli gjort gjennom utste-

delse av et såkalt «Unqualified Instrument of Commitment» – tilsvarende det som er gjort for 2006-2016.

Basert på foreløpige beregninger vil Norges årlige MDRI-bidrag i perioden 2016-2020 bli som vist i tabellen nedenunder:

Periode	Kroner
01.07.2016 – 30.06.2017	108 810 000
01.07.2017 – 30.06.2018	110 610 000
01.07.2018 – 30.06.2019	107 680 000
01.07.2019 – 30.06.2020	133 450 000

Utenriksdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til at Norge deltar i den 15. kapitalpåfylling i Det internasjonale utviklingsfondet (IDA).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om samtykke til at Norge deltar i den 15. kapitalpåfylling i Det internasjonale utviklingsfondet (IDA), i samsvar med vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om samtykke til at Norge deltar i den 15. kapitalpåfylling i Det internasjonale utviklingsfondet (IDA)

Stortinget samtykker i at:

1. Norge deltar i den 15. kapitalpåfyllingen i Det internasjonale utviklingsfondet (IDA) med 2 337 000 000 kroner for perioden 1. juli 2008 til 30. juni 2011, innbetalt i tre like årlige bidrag.
 2. utsteder et ukvalifisert «Instrument of Commitment» til Det internasjonale utviklingsfondet (IDA) som bindende forpliktelse for Norges bidrag til Det multilaterale gjeldssletteinitiativet (MDRI) i perioden 1. juli 2016 til 30. juni 2020.
-

Vedlegg 1

Tilskudd til den 15. påfyllingen av Det internasjonale utviklingsfondet

Land	Byrdefordeling (i prosent)	SDR beløp i millioner	Bidrag til gjeldslette*	Totalt påfyllingsnivå i millioner SDR
	Ordinære bidrag	Ordinære bidrag		
Australia	1,80	320,35		320,35
Barbados	0,002	0,36	0,04	0,40
Belgia	1,55	276,13	36,39	312,52
Brasil	0,61	108,67	14,26	122,93
Canada	3,98	709,45	88,10	797,55
Danmark	1,08	192,07	25,74	217,81
Egypt	0,006	1,10	0,21	1,31
Estland	0,01	1,78	0,21	1,99
Finland	0,94	166,64	14,05	180,69
Frankrike	6,49	1 155,51	140,87	1 296,38
Hellas	0,24	42,76	2,77	43,53
Irland	0,43	76,01	4,25	88,29
Island	0,04	7,13	0,85	7,98
Israel	0,07	12,47	2,34	14,81
Italia	3,80	676,97	80,87	757,84
Japan	9,28	1 653,82	340,48	1 994,30
Kina	0,10	17,55	2,13	19,68
Kuwait	0,18	31,18	3,19	34,37
Kypros	0,02	3,56	0,42	3,98
Latvia	0,01	1,78	0,21	1,99
Litauen	0,01	1,78	0,21	1,99
Luxemburg	0,19	32,99	3,83	36,82
Mexico	0,05	8,91	1,27	10,18
Nederland	3,00	534,45	61,07	595,52
New Zealand	0,12	21,38	2,77	24,15
Norge	1,46	259,87	35,75	295,62
Polen	0,03	5,34	0,64	5,98
Portugal	0,20	35,63	4,69	40,32
Russland	0,25	44,54	1,92	70,00
Saudi-Arabia	0,22	39,19	9,15	48,34
Singapore	0,08	14,25	3,19	17,44
Slovakia	0,01	1,78	0,21	1,99
Slovenia	0,03	4,98	0,64	5,62
Spania	3,00	534,45	42,35	625,83
Storbritannia	14,39	2 564,17	238,12	2 802,29
Sveits	2,10	374,12	44,69	418,81
Sverige	2,96	527,32	61,50	588,82
Sør-Afrika	0,09	16,89	1,92	20,69

Om samtykke til at Norge deltar i den 15. kapitalpåfylling i Det internasjonale utviklingsfondet (IDA)

Land	Byrdefordeling (i prosent)	SDR beløp i millioner	Bidrag til gjeldslette*	Totalt påfyllingsnivå i millioner SDR
	Ordinære bidrag	Ordinære bidrag		
Sør-Korea	0,91	162,12	21,28	183,40
Tsjekia	0,05	8,91	1,27	11,20
Tyrkia	0,06	10,00	-	10,00
Tyskland	7,11	1 267,14	138,83	1 405,97
Ungarn	0,06	10,69	1,48	12,17
USA	11,24	2 002,18	428,16	2 430,34
Østerrike	1,56	277,91	18,30	303,79
Sammenlagt	79,80	14 216,28	1880,62	16 187,98
Renteinntekter	1,80	321,05		321,05
Strukturelt finansieringsgap	18,40	3 277,67	247,38	3 433,97
Totalt	100,00	17 815,00	2 128,00	19 943,00

* Bidrag til dekning av IDAs HIPC-kostnader og bidrag til sletting av misligholdt gjeld (restanseklaringsoperasjoner) under IDA 15.

